

Regelbunden tillsyn i Siljansnäs skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolinspektionen är ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan den 1 oktober 2008. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Leksands kommun och besökt Siljansnäs skola den 13 – 14 maj 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Siljansnäs skola intervjuades rektor, lärare, elevvårdspersonal, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte även förskoleklassen och lektioner i alla årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Siljansnäs skola	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola	107

I Siljansnäs skola finns förskoleklass, fritidshem och grundskola årskurserna 1-6. Skolan har sammantaget 121 barn/elever. Den fritidshemsverksamhet som anordnas i skolan har inte ingått i denna granskning. Till rektors ansvarsområde hör också förskoleverksamhet vilken inte heller bedöms i denna rapport.

Kommunens ansvarstagande för dessa verksamhetsformer beskrivs i separata kommunövergripande rapporter.

Skolans personal är indelad i två arbetslag, det ena med fritidshem, förskoleklass och årskurs 1-3 och det andra med årskurs 4-6. Arbetslagen har egna träffar varje vecka och hela enheten träffas också en gång i veckan.

Som stöd för rektors samordning och övergripande pedagogiska planering finns den så kallade resursgruppen där rektor och en pedagog från varje arbetslag träffas regelbundet.

Skolan har en speciallärare och en specialpedagog och har dessutom tillgång till en kommungemensam resurs i form av kurator, skolpsykolog och talpedagog. En skolsköterska finns på skolan en dag i veckan.

För planering av särskilt stöd träffar rektorn det så kallade Närteamet för västra området en gång per månad. I Närteamet ingår det kommungemensamma elevvårdsteamet, rektor och skolans speciallärare och specialpedagog.

Skolbiblioteket är också sockenbibliotek och bemannat med bibliotekarie en dag i veckan.

Siljansnäs skola är ”skolan mitt i byn”. Den ligger strax bredvid kyrkan och sockenstugan med utsikt över Siljan. Skolans samarbetar med sockenstugan och kyrkan. Skolbyggnaden renoverades 1997 och färgsattes och möblerades med hjälp av en arkitekt. Resultatet blev en funktionell, vacker och mycket trivsamt skola där tradition och framtid möts på ett inspirerande sätt.

Helhetsbedömning

I Siljansnäs skola finns en samsyn mellan lärare och rektor vad det gäller värdegrund och pedagogik, den kan utgöra en stabil grund för verksamheten och en god utgångspunkt för fortsatt utvecklingsarbete till högre måluppfyllelse.

Skolan kan inte redovisa kunskapsresultaten i alla ämnen för årskurs 5 i förhållande till de nationella målen. Endast sammanställningen av resultaten i de nationella ämnesproven för årskurs 5 i svenska, matematik och engelska redovisas. Av sammanställningen framgår att resultaten är relativt låga och att de har försämrats varje år sedan 2005. Enda undantaget är matematik där en marginell förbättring har skett från 2005 till 2007. I alla tre ämnena kan man se en nedgång från år 2006 till år 2007. Med tanke på det omfattande arbete som skolan bedriver för att stimulera elevernas språkutveckling och särskilt läs- och skrivförmågan, länder resultaten i de nationella ämnesproven i svenska till eftertanke.

I svenska och matematik anordnar skolan många olika former av särskilt stöd för elever med svårigheter i skolarbetet.

Tillsynen visar att det är stora skillnader mellan de lägre och de högre årskurserna när det gäller i vad mån läroplanens mål att sträva mot anger inriktningen för skolans arbete. I de lägre årskurserna präglas undervisningen ofta av lust och glädje. På olika sätt tar lärarna hänsyn till elevernas förutsättningar och behov både när det gäller lektioners genomförande, arbetsuppgifters utformning och ibland också klassrummets möblering. Här har inspektörerna sett många goda exempel på undersökande arbetssätt och spännande arbetsformer som ger utrymme för elevernas eget inflytande och eget ansvar. I de högre årskurserna är detta dock mindre vanligt. Där präglas undervisningen i mycket mindre utsträckning av anpassning till elevernas förutsättningar och behov och där ges mindre utrymme för elevernas eget ansvar för sin inlärnin g och sitt arbete.

Det värdegrundsarbete som bedrivs på Siljansnäs skola är ett naturligt inslag i verksamheten. Skolinspektionen bedömer att skolan som helhet utgör en trygg och trivsamt miljö. Den likabehandlingsplan som skolan upprättat och som kan vara värdegrundsarbetets konkreta arbetsplan, uppfyller dock inte författningarnas krav.

På Siljansnäs skola anordnas inte elevens val i enlighet med författningen. Studiehandledning på modersmålet ges inte trots att det finns elever som behöver det. Inte heller ämnet svenska som andra språk anordnas för alla elever som bedöms behöva det.

I ämnet hem- och konsumentkunskap ges inte eleverna förutsättningar att nå mål att uppnå för årskurs fem.

Skolans kvalitetsarbete omfattar ingen systematisk utvärdering av resultat utifrån de nationella målen och inte heller någon systematiskt återkommande prövning av undervisningsmetodernas ändamålsenlighet. Kvalitetsredovisningen på Siljansnäs skola ger inte en samlad bild av i vilken grad de nationellt fastställda målen har uppnåtts och inte heller hur skolan ska arbeta för ökad måluppfyllelse. Någon utvärdering av skolans likabehandlingsplan redovisas inte heller. Kvalitetsredovisningen har inte utarbetats under medverkan av eleverna.

Brister som måste åtgärdas

Skolinspektionen bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. 2§ förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Studiehandledning på modersmålet ges inte i enlighet med förordningen (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

4 (17)

- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap.15 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav(3, 3 a §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt Skolinspektionens bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolans kunskapsresultat bör förbättras.
- Skolan behöver utvärdera ändamålsenligheten med de omfattande insatser som görs för att utveckla elevernas läs- och skrivfärdigheter.
- Lärarnas arbete med att systematiskt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i förhållande till de nationellt fastslagna målen för årskurs 5 bör förbättras.
- Skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen och i de nationella kursplanerna.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande över sitt eget lärande och säkerställa att inflytandet ökar i takt med elevernas stigande ålder och mognad. Skolan bör också förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Arbetet med de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolan behöver se över timplanen ur ett helhetsperspektiv för ämnet hem- och konsumentkunskap och säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå kursplanens mål att uppnå för ämnet.
- Det systematiska kvalitetsarbetet bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen (i procent) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Siljansnäs skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen

Ämne	Siljansnäs skola (20 elever)			Leksands kommun		
	År 2005	År 2006	År 2007	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	87	100	60	88,9	93,6	88,3
Matematik	74	92	75	84,5	89,2	86,4
Engelska	93	83	70	87,2	89	85

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter

Kommentar:

I tabellen ovan redovisas resultaten från de nationella ämnesproven i matematik, svenska och engelska i årskurs 5. De nationella ämnesproven kan bland annat användas till att ge läraren stöd i arbetet med att bedöma undervisningens ändamålsenlighet. De kan också indikera i vad mån eleverna har nått kursplanernas mål i aktuella ämnen.

Av sammanställningen framgår att resultaten är betydligt sämre i Siljansnäs än i Leksands kommun som helhet. Resultaten har försämrats sedan 2006. Resultaten i svenska är anmärkningsvärt låga. De kan ställas i relation till det omfattande arbete som lärarna lägger ner på att systematiskt följa elevernas utveckling när det gäller läs- och skrivfärdigheter och det stöd och den stimulans eleverna får utifrån sina särskilda behov. Mot bakgrund av de låga resultaten bedömer inspektörerna det viktigt att skolan utvärderar sina insatser för att stödja elevernas språkliga färdighetsutveckling. I samtal med lärare och rektor framkommer att skolan inte har gjort någon noggrann analys av resultaten på de nationella ämnesproven. Olika teorier framförs spontant som förklaring till de låga resultaten. Bland annat framförs att aktuell elevgrupp har varit i behov av stöd hela tiden och att gruppen som helhet är svagpresterande. Det kan därför vara av vikt att skolan närmare betänker sambandet mellan lärarnas förväntningar på eleverna och kunskapsresultaten.

Lärare och rektor uppger att kunskapsresultaten redovisas i alla ämnen i samband med mitterminskonferenserna. Någon sammanställning av kunskapsresultat i alla ämnen finns dock inte. Någon redovisning av kunskapsresultat fördelade på pojkar respektive flickor finns inte heller. Inspektörerna saknar därför underlag för att göra en helhetsbedömning av skolans kunskapsresultat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att granskningsområdet Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat är av god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att skolan har ett väl genomtänkt system för uppföljning. Redan i förskoleklassen görs regelbundna uppföljningar av barnens språkutveckling. I årskurs ett testas elever och utifrån resultaten bildas läsgrupper med utgångspunkt i elevernas behov och förutsättningar. På våren i årskurs 1 anordnas särskilt stöd för de elever som bedöms behöva det för sin läsutveckling. Också i de senare årskurserna arbetar man med att följa och efter behov stötta elevernas läs- och skrivutveckling. Detta till trots visar sammanställningen att resultaten på de nationella ämnesproven i svenska för årskurs 5 är låga.

Särskilt under de tre första skolåren dokumenteras elevernas kunskapsutveckling i ett så kallat portfoliosystem. Efter samtal med lärarna och efter studier av elevers portfoliomappar finner dock inspektörerna att betydelsen av portfoliosystemet avklingar efter hand för att från årskurs fyra bara användas sporadiskt.

Med utgångspunkt från en individuell utvecklingsplan informerar lärarna eleven och vårdnadshavare om elevens skolsituation samt hur den kunskapsmässiga och sociala utvecklingen kan främjas. Informationen avser vanligen elevernas kunskapsutveckling i flera ämnen men med fokus främst på svenska, matematik och engelska. Ele-

vernas kunskapsutveckling redovisas dock inte alltid i förhållande till de nationella målen.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Uppföljning av alla ämnen

Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta uppdrag ska omfatta skolans alla ämnen.

Tillsynen visar att lärarna, särskilt i de senare årskurserna, i första hand följer upp kunskapsresultaten i svenska, engelska och matematik.

Under läsåret 2007/2008 bedrivs ett omfattande arbete i kommunen med att konkretisera de nationella kursplanemålen och formulera gemensamma kvalitetskriterier för elevernas kunskapsutveckling. Syftet är att skapa grunden för en kommungemensam omdömesdatabas som ska underlätta lärarnas dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Några av skolans lärare är mycket engagerade i arbetet med kvalitetskriterierna. Skolan bör även fortsättningsvis uppmuntra och ta tillvara det engagemang som finns i diskussionen om kriterier och kunskapskvaliteter i alla ämnen för att också förankra arbetet på Siljansnäs skola.

Skolinspektionen bedömer därför att elevernas kunskapsutveckling systematiskt måste följas upp och utvärderas i samtliga ämnen.

Individuell utvecklingsplan

I Siljansnäs skola upprättas individuella utvecklingsplaner för varje elev. De utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av skrivs i en gemensam mall för skolområdet. Vid granskningen framkommer att innehållet varierar både vad gäller omfattning och anknytning till nationella mål. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygslänkande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen kommer att revideras med anledning av ändringen och beräknas vara färdiga under hösten 2008. Inspektörerna förutsätter att skolornas fortsatta arbete med individuella utvecklingsplaner sker i enlighet med förordningen.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna,

8 (17)

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Bedömning som helhet är av God kvalitet. Lärarna gör allsidiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling bland annat genom olika tester och prov. Särskilt i de lägre årskurserna dokumenteras bedömningarna i ett portfoliosystem. Under den så kallade mitterminskonferensen går rektorn och lärarna tillsammans igenom varje elevs kunskapsutveckling. Lärarnas bedömningar utgår ifrån de nationella målen men som nämnts ovan saknas en systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i förhållande till de nationella målen.

I årskurs 5 används de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska. Lärarna på skolan samarbetar vid rättning och bedömning av proven.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund för fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Genomförande av utbildningen i huvudsak har God kvalitet.

Inspektörerna har sett goda exempel på undersökande arbetssätt där eleverna med lust och glädje gör undersökningar, prövar uppställda hypoteser och reflekterar över sitt lärande, särskilt i de naturorienterande ämnena. Genom att där tillämpa ett undersökande arbetssätt med stort utrymme för elevens tänkande och reflekterande blir undervisningen omväxlande och spännande och det ges stort utrymme för olika kunskapsformer.

Inspektörerna har dock också, särskilt i de högre årskursernas undervisning i engelska och de samhällsorienterande ämnen, sett exempel på undervisning som mer präglas av enahanda färdighetsövningar än av utmanande kunskapssökande.

I årskurserna 3-6 finns fungerande klassråd där eleverna under demokratiska former diskuterar och enas kring gemensamma angelägenheter. För de lägre årskurserna fyller klassvisa samlingar samma behov. I grupp- och pararbeten tränas eleverna i att arbeta under demokratiska former.

Verksamheten i förskoleklassen rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som språkutvecklande arbete samt möjligheter för barnen att upptäcka grundläggande matematiska begrepp.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

I läroplanen och kursplanerna står att målen att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Dessa mål ska utgöra det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och de utgör därmed ingen gräns för elevernas kunskapsutveckling. Dessa mål uttrycker bl.a. att eleverna ska utveckla nyfikenhet, lust att lära och tillit till sin egen förmåga, lära sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.

Inspektörerna har sett goda exempel på undervisning som har sin utgångspunkt i mål att sträva mot. Det gäller exempelvis undervisning i naturorienterande ämnen i flera klasser. Inspektörernas samlade intryck är dock att skillnaderna är stora inom skolan. Eleverna ges i mycket varierande grad möjlighet att utveckla de kunskapskvaliteter som anges i mål att sträva mot. Målen förefaller inte alltid vara en medveten utgångspunkt för planeringen av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen och i de nationella kursplanerna.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen anges att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Vidare anges i läroplanen att eleverna successivt ska utöva ett allt större inflytande över sin utbildning och det

inre arbetet i skolan och att en förutsättning för detta är att utbildningens mål är kända av eleverna.

Enligt samtal med elever och lärare får eleverna i årskurs 4-6 sällan klart för sig vilka kunskapsmål aktuella arbetsområden ska leda fram till. Inte heller ges de äldre eleverna tillfällen till reflektion för att utveckla sitt eget sätt att lära och för att utveckla tillit till sin egen förmåga.

Inspektörerna har också sett exempel på att skolan ger eleverna möjligheter att påverka och ta ansvar för sitt eget lärande. I årskurs 1-3 är portfoliosystemet levande och ger eleverna möjligheter att reflektera över och värdera sitt arbete och också se sin egen kunskapsutveckling tydligt och ha möjlighet att ta ansvar för den.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande över sitt eget lärande och säkerställa att inflytandet ökar i takt med stigande ålder och mognad. Skolan bör också förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Anpassning av undervisningen till elevernas behov i huvudsak har God kvalitet. Det är en samlad bedömning som främst grundas på att lärarna i de tidigare årskurserna i stor utsträckning anpassar genomgångar och arbetsuppgifter till varje elevs behov och förutsättningar. Vidare att insatser med särskilt stöd ges när behov uppkommer. Dock anordnas inte studiehandledning på modersmålet för alla elever som bedömts behöva sådant stöd, vilket måste åtgärdas. Arbetet med åtgärdsprogram bör också utvecklas.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Särskilt stöd

Skollagen och grundskoleförordningen föreskriver att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Förordningen föreskriver också att en elev ska få

studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Skolan ger många olika former av stöd för elever som har behov av det. I samtal med föräldrar och elever framkommer att de är nöjda med det stöd som anordnas. De menar att de som behöver särskilt stöd också får det. Skolan har ett utbyggt system i form av tester och uppföljningskonferenser för att identifiera elevers behov av stöd.

I samtal med lärarna och rektorn framkommer dock att studiehandledning på modersmålet inte ges för alla elever med behov av det, vilket måste åtgärdas.

Åtgärdsprogram

Grundskoleförordningen anger att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Inspektörerna har tagit del av exempel på skolans åtgärdsprogram. Av de granskade åtgärdsprogrammen framkommer att de ofta saknar utgångspunkt i identifierade behov och att åtgärderna inte alltid är relevanta utifrån de nationella målen. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att upprätta åtgärdsprogram bör förbättras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Området Normer och värden bedöms av inspektörerna ha god kvalitet främst utifrån att lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete som ger goda resultat. Utifrån observationer och genom samtal med elever och lärare bedömer inspektörerna att skolan är en trygg och trivsamt miljö. Lärarnas pedagogiska och värdegrundsmässiga samsyn bidrar till att det skapas en helhetskänsla av god lärandemiljö och trygghet. Både i undervisningen men också på raster ser inspektörerna goda exempel på lärarnas kontinuerliga värdegrundsarbete. Barnen/eleverna utelämnas till exempel inte till att på egen hand klara det många gånger komplicerade sociala liv som pågår på skolgården. Det finns ständigt minst ett par vuxna i närheten, beredda att med varsam men beslutsam hand styra upp och hjälpa till vid konfrontationer och konflikter eller ta initiativ till aktiviteter. Skolan har ordningsregler som är kända av alla och som både elever, föräldrar och personal känner delaktighet i.

Inom nedanstående område finner dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan, ska det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen ska dels ta sikte på ingripanden i akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamheter. Den ska också innehålla rutiner för uppföljning, för hur personalen i skolan ska agera, hur ansvarsfördelningen ska vara samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Likabehandlingsplanen ska som utgångspunkt ha en kartläggning av skolans särskilda förhållanden och den ska ha tagits fram med delaktighet från personal och elever. Vidare ska den ange hur skolan ska motverka diskriminering och främja likabehandling.

Siljansnäs skolas likabehandlingsplan utgår inte från en konkret kartläggning av verksamheten och den innehåller inte heller tydliga anvisningar för hur skolan ska motverka diskriminering och främja likabehandling. Vidare saknas ett jämställdhetsperspektiv i planen. Likabehandlingsplanen är inte heller upprättad i samverkan med elever. Skolans likabehandlingsplan uppfyller därför inte de krav som ställs i författningarna, vilket måste åtgärdas.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens

ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Området Tillgång till likvärdig utbildning bedöms av inspektörerna ha Mindre god kvalitet främst utifrån att elevens val inte anordnas och att eleverna inte ges förutsättningar att nå mål att uppnå i ämnet hem- och konsumentkunskap. Svenska som andraspråk anordnas inte heller trots att det finns elever som bedöms behöva det. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Valmöjligheter

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar enligt grundskoleförordningen till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte anordnar elevens val enligt förordningens krav.

Garanterad undervisningstid

I timplanen anges ett visst antal timmar för ämnet hem- och konsumentkunskap. I kursplanerna finns angivet de mål som eleverna ska ha uppnått i ämnet efter det femte året. I samtal med rektorn framkommer att ämnet hem- och konsumentkun-

skap endast anordnas i årskurs 5 under fem arbetspass om vardera 120 minuter. Skolinspektionen bedömer att den tilldelade tiden för ämnet hem- och konsumentkunskap för eleverna på Siljansnäs skola inte är tillräcklig för att eleverna ska ges förutsättningar att nå kursplanens mål för ämnet. Skolan bör se över timplanen för ämnet hem- och konsumentkunskap ur ett helhetsperspektiv och ta initiativ till samtal med Åkerö skola, dit de flesta av Siljansnäs elever går från och med årskurs 7, om timmarnas fördelning på alla årskurser från årskurs ett till och med årskurs 9.

I grundskoleförordningen anges att skolan ska anordna undervisning i svenska som andraspråk om det behövs för elever med annat modersmål än svenska. Rektorn beslutar om svenska som andra språk ska anordnas för en elev. Rektorn uppger att det finns elever på Siljansnäs skola som behöver undervisning i svenska som andra språk men som inte får det. Skolinspektionen bedömer att skolan måste anordna undervisning i svenska som andra språk för elever som behöver det.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Personalens utbildning och kompetensutveckling huvudsakligen är av God kvalitet.

Alla lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Inspektörerna finner det dock anmärkningsvärt att det finns lärare som undervisar i ämnena svenska och engelska utan att ha adekvat ämnesdidaktisk utbildning.

Lärarna får kompetensutveckling för att kunna fullgöra sitt uppdrag.

Rektorn har pedagogisk utbildning och har genomgått den statliga rektorsutbildningen och han har många års erfarenhet som rektor.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Rektorns ansvar är av God kvalitet främst utifrån rektorns goda förtroenhet med verksamheten och det omfattande uppföljningssystem som finns för att identifiera elever som behöver särskilt stöd.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå.

Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5, kan rektorn inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Det försvårar en analys av hur väl skolan som helhet lyckas med sitt kunskapsuppdrag. Även för yngre elever saknas en samlad bild av skolans kunskapsresultat i alla ämnen. Enligt inspektörerna är det viktigt att även yngre elevers kunskapsresultat sammanställs på skolnivå och att sådana sammanställningar används i arbetet med att upptäcka och ge stöd till elever som behöver det samt för att utgöra ett väsentligt underlag i skolans övergripande kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att Siljansnäs skola måste följa upp och utvärdera kunskapsresultaten på skolövergripande nivå i samtliga ämnen i årskurs 5 i förhållande till de nationella målen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Skolinspektionen bedömer att området Kvalitetsarbete är av Mindre god kvalitet främst utifrån att skolans kvalitetsarbete behöver förbättras och att kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

I läroplanen anges att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Tillsynen visar att skolans redovisning av sammanställda resultat endast omfattar resultat på nationella proven i årskurs 5. Därmed saknas underlag för skolan att utvärdera verksamhetens måluppfyllelse såväl inom hela kunskapsuppdraget som inom skolans andra uppdragsområden, till exempel normer och värden och delaktighet. Ett systematiskt kvalitetsarbete med syfte att utifrån resultatanalys finna ändamålsenliga åtgärder för verksamhetsutveckling och ökad måluppfyllelse kan därför inte genomföras. På Siljansnäs skola görs detta i viss mån av lärarna genom kontinuerlig uppföljning av de egna elevernas kunskapsutveckling. På skolövergripande nivå sker dock ingen liknande systematisk utvärdering. Inspektörerna framhåller att ett sådant systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att synliggöra och öka kunskapsresultaten i alla ämnen och för att förverkliga målen att sträva mot i hela verksamheten. Skolinspektionen bedömer att skolans systematiska kvalitetsarbete behöver förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. anges att varje skola årligen ska upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan eller

fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

I kvalitetsredovisningen ska också uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Skolans kvalitetsredovisning ger inte en samlad bild av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och den redogör inte för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen redovisar inte heller någon uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav förordningens krav.

2009-01-15 Stockholm

Per Eng

Åsa Rehnberg